

Advies Commissie Ouderenbeleid
Stad Utrecht

Postadres: Postbus 2158, 3500 GD Utrecht
Bezoekadres: Kaatstraat 1, Utrecht
Telefoon: 030 - 286 59 03

Gemeente Utrecht
T.a.v. het College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 16200
3500 CE UTRECHT

Behandeld door: Mr. M.M. van der Burg, voorzitter

Datum: 6 juni 2013

Doorkiesnummer: 286.81.65

Ons kenmerk:

E-mail: ouderenadviescommissie@utrecht.nl
secretariaat

Onderwerp: Reactie op Voorjaarsnota 2013

Bijlage(n):

Uw kenmerk:

Verzonden: 06 JUNI 2013

Cc: Leden van de Gemeenteraad

Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden

Geachte college,

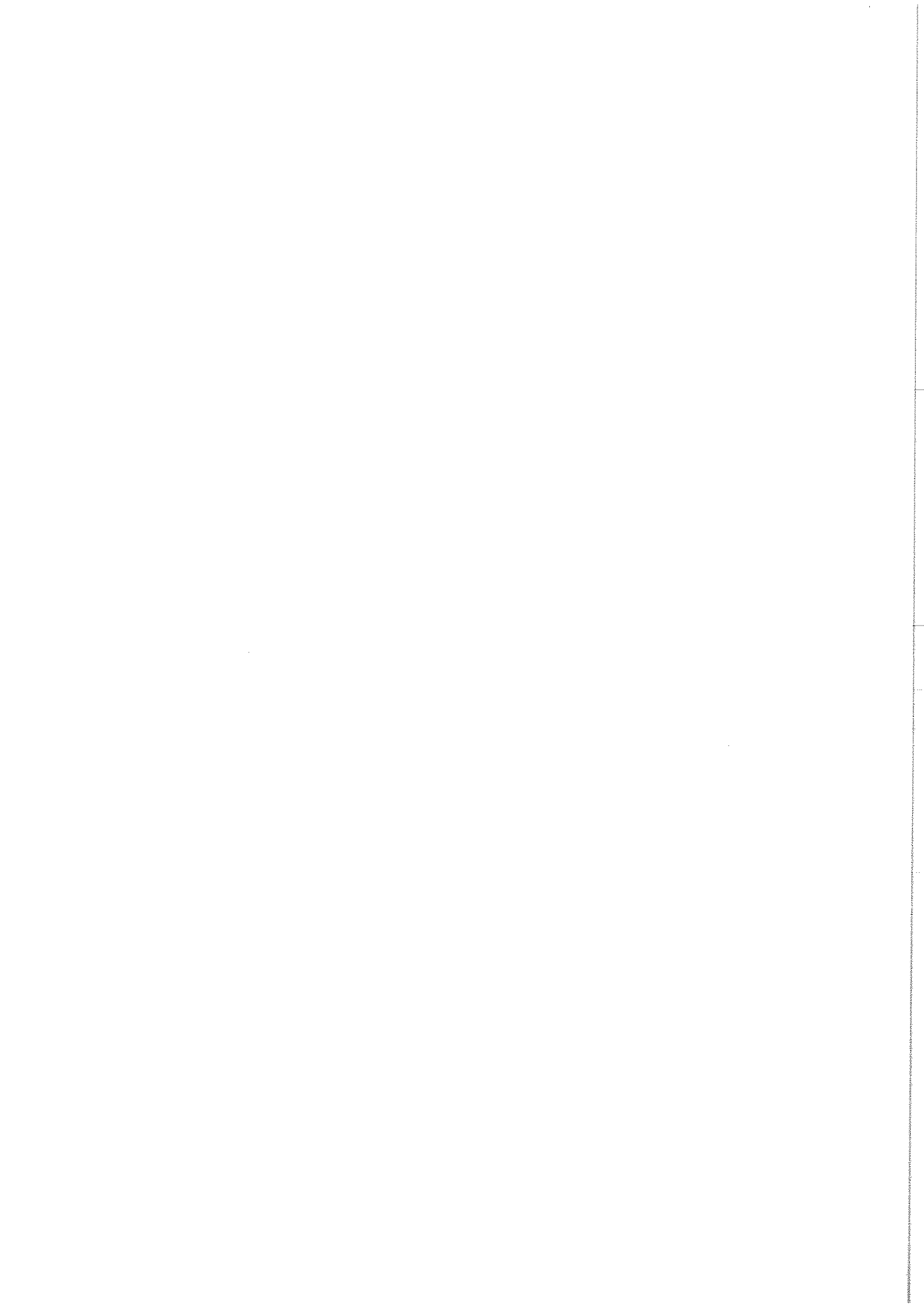
De Voorjaarsnota 2013 die u op 21 mei j.l. heeft gepresenteerd, inspireert de Adviescommissie voor het Ouderenbeleid stad Utrecht (hierna: de Adviescommissie) tot het geven van een reactie vanuit haar doelstelling. Deze reactie bestaat uit een aantal hoofdpunten en verschillende detailopmerkingen/commentaar bij enkele hoofdstukken.

Voor de goede orde meld ik u hierbij dat bijgaand advies ook is toegezonden aan de leden van de Gemeenteraad.

De Commissie ziet graag uw reactie tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Mr. M.M. (Mieke) van der Burg,
Voorzitter

*Advies Commissie Ouderenbeleid
Stad Utrecht*

Postadres: Postbus 2158, 3500 GD Utrecht

Bezoekadres: Kaatstraat 1, Utrecht

Telefoon: 030 - 286 59 03

Commentaar op de Voorjaarsnota 2013

Commentaar op de Voorjaarsnota 2013

De Voorjaarsnota 2013 is op 21 mei 2013 door het College van B&W gepresenteerd.

De inhoud van deze nota inspireert de Adviescommissie voor het Ouderenbeleid stad Utrecht tot het geven van een reactie vanuit haar doelstelling zoals verwoord in de gemeentelijke verordening nr. 28. Deze luidt als volgt: "De Commissie heeft ten doel een bijdrage te leveren aan de (kwaliteit van de) beleidsontwikkeling met betrekking tot het ouderenbeleid door de inbreng van organisaties/instellingen van en voor ouderen en het versterken van de invloed daarop door ouderen zelf".

Deze reactie bestaat uit een aantal hoofdpunten en enige detailopmerkingen/commentaar bij verschillende hoofdstukken.

I. Hoofdpunten

De Adviescommissie constateert dat het jaar 2012 in financieel opzicht positief is afgesloten, maar dat op grond van inschattingen, de komende jaren sprake is van een fors oplopend tekort, zowel structureel, als incidenteel. Dit betekent (weer) een forse bezuinigingsronde

Onzekerheden AWBZ/WMO

Over de drie grote decentralisatieoperaties in het sociale domein: de AWBZ, de Jeugdzorg en de Participatiewet, bestaan nog veel onzekerheden. Die onzekerheid vindt zijn weerslag in de Voorjaarsnota, met name op het sociale domein.

De Commissie beseft zeer goed dat er voor het College nog veel zaken onduidelijk zijn met betrekking tot de uitvoering van de decentralisatie van de AWBZ en de daarmee gepaard gaande bezuinigingen. Daarbij merkt zij op dat deze onduidelijkheid evenzeer en ook direct wordt gevoeld door burgers, met als gevolg veel onrust en onzekerheid. Dit geldt met name voor ouderen die afhankelijk zijn van zorg. Goede communicatie door de gemeente met ouderen – waarvoor de commissie al vaker aandacht heeft gevraagd – is van essentieel belang, zeker onder de huidige financieel moeilijke omstandigheden. Het voorzien in voorlichting toegesneden op ouderen verdient dan ook meer en expliciet aandacht van het college.

De vrees bestaat dat de huidige (mondelijke) groepsvoorlichting door een speciale voorlichter in de komende jaren zal verdwijnen. Juist nu het beleid, de uitvoering en verschillende regelingen de komende jaren gaan veranderen, is dergelijke voorlichting onmisbaar. De gemeentelijke voorlichter met deze taak zou eerder aangesteld moeten worden in verband met deze ingrijpende veranderingen, dan dat in de nabije toekomst op deze functie wordt bezuinigd. Ook het COSBO heeft hiervoor expliciet aandacht gevraagd in haar advies over stapeling van inkomensafecten bij ouderen met een minimaal inkomen.

Advies: De Commissie adviseert alles in het werk te stellen om de gemeentelijke mondelinge groepsvoorlichting (door een specifieke voorlichter) in de komende jaren te behouden.

Uitgangspunten voor bezuinigingskeuzen

Het College vermeldt in de Voorjaarsnota 2013 bij haar keuze voor bezuinigingen de volgende uitgangspunten te hanteren:

1. De pijn van de bezuinigingen wordt zo min mogelijk bij de bewoners gelegd;
2. Het sociale domein wordt zoveel mogelijk ontzien;
3. De oplossingen wordt gezocht bij de gemeentelijke organisatie en bijstelling van het fysieke domein

De Adviescommissie staat positief tegenover (het handhaven van) de keuze om de pijn van de bezuiniging zo min mogelijk bij de bewoners te leggen. Wel vraagt de commissie oog te hebben voor de gevolgen van de (uitwerking van) maatregelen voor de verschillende groepen bewoners, zeker voor de ouderen. Deze groep vormt een kwart van alle bewoners, waarvan 10% migrant. In het bijzonder vragen wij hierbij aandacht te hebben voor de groep ouderen met een laag inkomen.

U-pas

Het verheugt de Commissie dat het College voorstelt de inkomensgrens voor de U-pas per 1 januari 2014 weer terug te brengen op het oude niveau van 125% van het wettelijk sociaal minimum. Tot deze groep behoren relatief veel ouderen (ca. 8.000) en veel oudere migranten (circa 50%). Wel dient de groep bewoners die nu weer in aanmerking komt voor een U-pas, over deze wijziging optimaal te worden geïnformeerd, inclusief de mededeling dat zij weer een pas kunnen aanvragen en op welke wijze dit moet gebeuren. Ook organisaties, zoals sportverenigingen dienen hierover actief geïnformeerd te worden. Wel constateert de Commissie dat de verhoging van de inkomensgrens gepaard gaat met het introduceren van een maximum budget van 100 euro dat volwassenen kunnen inzetten voor participatiedoeleinden. Vooral voor ouderen kan dit budget isolement voorkomen, hetgeen nu wordt beperkt.

Advies: De Commissie adviseert het College om iedereen die na invoering van gemeentelijke minimaregeling naar 110% niet meer kon beschikken over de U-pas, te berichten dat op 1 januari 2014 de regeling wordt gewijzigd en er weer een pas aangevraagd kan worden. Ook organisaties, zoals sportverenigingen dienen hierover actief geïnformeerd te worden.

Herijking armoedebeleid

In de Voorjaarsnota kondigt het College aan deze zomer te komen met een herijking van het gemeentelijk armoedebeleid. De hiervoor genoemde maatregelen zullen hierin worden ingebed. Juist de groep ouderen met een inkomen tot 125% van het Wsm wordt getroffen door de stapeling van inkomenseffecten, zoals blijkt uit het advies van het COSBO van 24 maart 2013.

Dit advies bevat tevens belangrijke aanbevelingen die van belang zijn bij de herijking van het armoedebeleid (zie bijlage).

Advies: De Commissie adviseert het College bij de herijking van het armoedebeleid de aanbevelingen in het advies van het COSBO over stapeling van inkomenseffecten van 24 maart 2013 te betrekken.

Maatregelen/bezuinigingen en uitgangspunten

De Commissie staat, zoals gemeld, positief tegenover de gemaakte keuzes/uitgangspunten.

Concrete maatregelen blijken echter niet altijd een uitwerking te hebben die hiermee spoort, zoals:

- *Verhuur sportaccommodaties ten bate van Tour de France*
Voorgesteld wordt de verhuurprijs van sportaccommodaties te verhogen ten bate van de start van de Tour de France (kosten 5 mln). Die verhoging moet worden opgebracht door de gebruikers (lees burgers/bewoners). Dit heeft financiële consequenties voor menig burger met een laag inkomen, die het college juist wil ontzien.
- *Bewoners*
Uitgangspunt is dat de pijn van bezuinigingen zo min mogelijk bij bewoners wordt gelegd. Aangezien de effecten van maatregelen niet voor iedereen gelijk uitvalt, is het van belang steeds bij de uitwerking van maatregelen oog te hebben voor de verschillende groepen bewoners.

Advies: De Commissie adviseert

- Bij de uitwerking in concrete maatregelen de effecten op de verschillende bewonersgroepen in beeld te brengen, zeker de effecten voor de oudere bewoners.

Bezuinigingen op budget ACO

De Commissie betreurt het zeer dat het College de forse bezuiniging op de Adviescommissie heeft gehandhaafd. Ook het verzoek om incidenteel tegemoet te komen aan een dreigend tekort voor 2013, is geen gehoor gegeven. Dit verbaast de Commissie. De keuze om te korten op de gemeentelijke organisaties en de bewoners te ontzien, spoort niet met de substantiële bezuiniging (ca. 30%) op het budget voor de Adviescommissie. De Commissie is immers geen gemeentelijke organisatie, maar een vertegenwoordiging van ouderen. De Commissie laat juist de stem van oudere bewoners horen.

Dit is des te schrijnender omdat deze bezuiniging ook nog eens gepaard gaat met vermindering van het aantal uren ambtelijke ondersteuning. Dit alles leidt tot vermindering van de kwaliteit van belangenbehartiging van ouderen, die juist in deze tijd van ingrijpende veranderingen voor ouderen, absoluut onmisbaar is. Verder wordt verwezen naar het advies aan het College van 28 maart 2013.

Advies: De Commissie adviseert de bezuiniging op de Adviescommissie voor het Ouderenbeleid te herzien en in te stemmen met de incidentele verhoging van het budget voor 2013.

II. Commentaar per hoofdstuk

De Commissie is positief over het uitgangspunt van de gemeente om de burger zoveel mogelijk buiten schot te houden. Tegelijkertijd constateert de Commissie dat de aandacht voor ouderen in de nota onderbelicht is. Hieronder gaan we meer detailmatig in op de nota per hoofdstuk en/of pagina:

A. Het fysieke domein (Hoofdstuk 3, pagina 15 -19)

Bij hoofdstuk 3, pagina 15.

Het verplicht langer thuis blijven wonen van ouderen doet een beroep op de woningvoorraad in de stad. Door o.a. gebrek aan middelen bij de corporaties neemt de woningvoorraad juist af met het gevolg dat er een tekort is of in de nabije toekomst ontstaat. Er wordt immers minder gebouwd, de nieuwbouw van sociale huurwoningen ligt nagenoeg stil, mensen verhuizen minder makkelijk vanwege o.a. onduidelijkheid over huurtoeslagen. Uit de monitor Wonen, Welzijn, Zorg (2013) komt naar voren dat er nu al te weinig geschikte woningen voor ouderen zijn. Daar komt nog bij, dat ouderen er vaak de voorkeur aan geven in hun eigen wijk te willen blijven wonen wat aanpassing van woningen tot gevolg kan hebben. Dit alles brengt kosten met zich mee en daarover is niets terug te vinden in de nota.

Advies: De Commissie adviseert

- *nader te onderzoeken wat de financiële gevolgen zijn van het langer zelfstandig blijven mede als gevolg van de decentralisatie van de AWBZ, voor het aanpassen van bestaande woningen, verhuiskosten etc.*

Bij pagina 56:

Het reserve woonfonds (programma Stedelijke Ontwikkeling) beschikt nu over 0,8 mio. Voorgesteld wordt dit bedrag te halveren ten gunste van het financieel beeld. Gezien de toenemende behoefte aan investeringen in bestaande woningen, is deze halvering ongewenst en te voorbarig.

De Commissie wil hierbij wel benadrukken dat zij het zeer positief vindt dat de gemeente een impuls wil geven aan het achterstallig onderhoud van de openbare ruimte. Dat is zeer belangrijk voor een aanzienlijk deel van de 65-plussers!

Advies: De Commissie adviseert de reserves in het woonfonds niet aan te tasten.

B. Het Sociaal domein (hoofdstuk 3, pagina 19-39)

Zoals hiervoor vermeldt, beseft de Commissie heel goed dat er voor het College nog veel zaken onduidelijk zijn met betrekking tot de uitvoering van de decentralisatie AWBZ en de daarmee gepaard gaande bezuinigingen. Daarom heeft de Commissie geadviseerd op oudere bewoner toegespitste communicatie en voorlichting door de gemeente te handhaven, zeker over de (te verwachten) ontwikkelingen, de uitwerking in concrete regelingen/maatregelen van de decentralisatie van de AWBZ.

Pagina 21:

Op pagina 21 van de Voorjaarsnota staat:

Het perspectief van de burger is een belangrijk uitgangspunt bij de vormgeving van de taken, die voortvloeien uit de decentralisatieoperaties. Daarom kijken we, zoals gezegd, ook naar de onderlinge samenhang van de decentralisaties – en de verbinding met andere thema's zoals passend onderwijs en vernieuwend welzijn. Goed doordachte samenhang in het beleid moet resulteren in professionele samenwerking in de uitvoering, zodat cliënten efficiënt en effectief worden geholpen.

De Commissie vindt het positief dat het College uitgaat van het perspectief van de burger. Dit is echter niet altijd even goed merkbaar in de uitwerking van maatregelen, zoals bijvoorbeeld bij de situatie De Roef in De Meern en de speeltuinen in Vleuten/De Meern. De tijd om zelf het beheer te organiseren blijkt veel te krap.

Advies: De Adviescommissie adviseert het uitgangspunt: de burger betrekken bij de vormgeving, meer zichtbaar te maken bij de invoering van concrete maatregelen.

Kadernota's 'Meedoen naar Vermogen' en 'Zorg voor Jeugd' en Uitvoeringsnota's

De Kadernota's 'Meedoen naar Vermogen' en 'Zorg voor Jeugd' zijn onlangs verschenen. Gelet op de doelstelling van de Commissie (advisering van het College) en de waardering die het College vele malen heeft uitgesproken voor de Commissie, bevreemdt het de Commissie dat haar niet gevraagd is te adviseren over de eerst genoemde nota. Bij de uitvoeringsnota's die eind 2013 verschijnen verwacht de Commissie een adviesaanvraag op een zodanig tijdstip dat sprake kan zijn van een goed onderbouwd advies.

Advies: de Commissie advies te vragen over de uitvoeringsnota's volgend op de Kadernota 'Meedoen naar vermogen'.

Inkooptaakstelling

Pagina 31, laatste zin: "In 2012 en 2014 wordt de taakstelling deels gedekt met een incidenteel voordeel op de WMO." De Commissie acht het onttrekken van WMO-middelen onjuist en te voorbarig.

Advies: De Commissie adviseert pas hierover een besluit te nemen als de uitgaven van 2013 en de gevolgen van de decentralisatie van de AWBZ bekend zijn.

Buurtgerichte activiteiten in scholen

Pagina 47: Met de bouw van de brede school aan de Duurstedelaan krijgen de scholen in Hoograven-Zuid nieuwbouw met o.a. ook wijkgerichte ruimtes voor de voorschool, kinderopvang, ouderlokaal en gymzaal.

Een 'buurthuisfunctie' voor de scholen is in ontwikkeling. In de school aan de Duurstedelaan komt een gezamenlijk ouderlokaal voor drie basisscholen. Dat lokaal kan ook door buurtbewoners gebruikt worden om activiteiten in te organiseren waardoor de school een spil van de wijk wordt.

De commissie merkt op dat de schoolbesturen 6,1 miljoen euro extra van het Rijk ontvangen voor activiteiten. Het College zou de scholen dienen te vragen om nadrukkelijk ruimte beschikbaar te stellen voor buurtgerichte activiteiten en er zicht op te houden dat de extra middelen niet alleen aan eigen activiteiten besteed zullen worden

Advies: De Commissie adviseert de scholen te vragen om nadrukkelijk ruimte beschikbaar te stellen voor buurtgerichte activiteiten en er zicht op te houden dat de extra middelen niet alleen aan eigen activiteiten besteed zullen worden.

Buurtteams

Pagina 21, 5^e alinea: Buurtteams Jeugd & Gezin en Buurtteams Sociaal.

Hier wordt een (begrijpelijk) onderscheid gemaakt tussen jeugd en anderen waaronder ouderen. De Commissie ziet met belangstelling de Uitvoeringsnota's tegemoet en adviseert het College de verschillende processen en de concrete uitvoering daarvan (denk aan de in wording zijn de wijkteams en buurtteams) goed op elkaar af te stemmen.

Advies: De Commissie adviseert de verschillende processen en de concrete uitwerking in de wijken goed op elkaar af te stemmen.

Digitalisering

Pagina 23: Publieke dienstverlening.

In de nota geeft u aan, dat de gemeentelijke dienstverlening zonder een goed werkend Digitaal Kanaal niet optimaal is. De commissie constateert, dat het Digitale Kanaal zeer gebruikersonvriendelijk is. Verbetering is dringend noodzakelijk en blijvend onderhoud zal ook in de toekomst zeker nodig zijn. Dit is van groot belang. De gemeente is immers verplicht aan iedere inwoner de mogelijkheid te bieden inzage te hebben in alle gemeentelijke informatie. Het (weer?) instellen van een gebruikerspaneel - waarin alle leeftijds- en bewonersgroepen vertegenwoordigd zijn - ter bevordering van de toegankelijkheid en bruikbaarheid van de digitale informatie zou wenselijk zijn. De Commissie trekt overigens in twijfel of de gemeente in haar recht staat bij het volledig digitaliseren van de gemeentelijke informatievoorziening. Zij zal dit voorleggen aan een externe jurist.

Zoals onder de hoofdpunten opgenomen dringt de Commissie erop aan de groepsvoorlichter (bij Werk en Inkomen) zeker de komende tijd niet weg te bezuinigen. Juist voor de oudere inwoners is het belangrijk een aanspreek- en informatiepunt te hebben.

In het kader van de gemeentelijke informatievoorziening speelt de Plusgids een zeer belangrijke rol voor ouderen. Er zijn signalen dat deze gids in de nabije toekomst ook slechts digitaal te lezen is.

Advies: De Commissie adviseert:

- *een gebruikerspaneel in te stellen waarin alle leeftijds- en bevolkingsgroepen vertegenwoordigd zijn om de toegankelijkheid van de digitale informatie op het Digitale Kanaal te toetsen en te verbeteren.*
- *ervoor zorg te dragen dat er een papieren versie van de Plusgids beschikbaar blijft.*

Vermindering instroom overlast gevende sociaal kwetsbaren in Overvecht

Pagina 50: In Overvecht bestaat het woningaanbod voor 80% uit sociale huurwoningen. Deze woningen zijn voorbehouden voor mensen met een inkomen onder de € 34.229,-. Een gevolg hiervan is, dat er een selectieve instroom is met mogelijk een verdere concentratie van overlastgevende sociaal kwetsbaren, mensen met psychiatrische problemen, afwijkende leefritmes etc. De Commissie schat in, dat door de bezuinigingen en daardoor teruglopende begeleiding problemen zullen verergeren en dringt er op aan nu al deze ontwikkeling scherp in de gaten te houden en al naar mogelijkheden voor huisvesting te kijken om genoemd probleem aan te pakken. (Bijvoorbeeld door gebruik te maken van het leegkomende terrein bij ziekenhuis Overvecht). De werkgroep huisvesting van de ACO/Saluti komt dit jaar met een advies waar deze problematiek ook zal worden meegenomen.

Welzijn, Jeugd en Volksgezondheid

Pagina 55, laatste kopje (Welzijn, Jeugd en Volksgezondheid): WMO (Werk en Inkomen)

Om te kunnen inspringen op een te verwachten extra beroep op huishoudelijke verzorging ontvangt de gemeente Utrecht in de periode 2013 - 2017 een jaarlijkse extra (rijks)bijdrage van € 189.000,-. De Commissie roept het college op deze middelen op een creatieve en maatschappelijk verantwoorde manier in te zetten door gebruik te maken van bestaande projecten/mogelijkheden (bijvoorbeeld door het inzetten van de 'Witte Werkster').

Advies: De Commissie adviseert de (rijks)bijdrage van 189.000,- op een creatieve en maatschappelijk verantwoorde wijze in te zetten, zoals door de 'Witte Werkster'.

AANBEVELINGEN COSBO, uit het advies van 24 maart 2013

1. Het is van belang dat afgestapt wordt van de gemeenplaats dat ouderen 'wel voldoende geld hebben'. Het gevaar bestaat dat deze gemeenplaats wordt gebruikt om geen armoedebeleid te formuleren voor ouderen. Daarvoor in de plaats moet er een genuanceerder beeld komen. Door opeenstapelingen van negatieve inkomenseffecten door allerlei nieuwe regelingen, is het besteedbaar inkomen van deze groep 'minima' nog verder naar beneden gegaan. Aandacht voor deze groep is absoluut geboden.
2. Voorzien in voorlichting die toegesneden is op ouderen. Dat betekent dat mondelinge groepsvoorlichting moet blijven bestaan, net als de mogelijkheid om door middel van eenvoudige papieren formulieren aanvragen in te dienen, in plaats van exclusief digitaal. Met permanente goede en gerichte informatieverstrekking moet het mogelijk zijn om het niet-gebruik door ouderen van toeslagen en tegemoetkomingen te verminderen.
3. Wanneer ouderen aanvragen doen in het kader van de Bijzondere Bijstand, waar mogelijk rekening houden met de in deze nota genoemde stapelingseffecten.
4. Ouderen die in 2012 hun recht op de U-pas zijn kwijtgeraakt, een brief sturen met de informatie dat zij € 100,- bijzondere bijstand kunnen aanvragen voor sport en cultuur. Daarvoor een eenvoudig aanvraagformulier ontwikkelen. Deze zelfde brief benutten om hen te wijzen op andere gemeentelijke regelingen, zoals het aanvragen van een pasje voor de regiotaxi, aanvragen huurtoeslag, kwijtschelden gemeentelijke belastingen en de reserveringstoeslag 65+.
5. De gemeentelijke overheid heeft beleidsvrijheid om bij ouderen, met alleen een AOW-pensioen, onder bepaalde omstandigheden kwijtschelding te verlenen van de aanslag gemeentelijke belastingen. COSBO roept u op deze vrijstellingsmogelijkheid te betrekken in het gemeentelijk armoedebeleid.
6. De gemeente Utrecht ontvangt van het Rijk de komende twee jaar € 500.000 extra voor armoedebeleid. Het COSBO roept u op om die in te zetten daar waar de armoedeproblematiek het grootst is en daarbij nadrukkelijk aandacht te hebben voor de slechte inkomenspositie van met name (migranten) ouderen

Door aandacht te hebben voor de ouderen met een inkomen tot net boven het sociale minimum, kan voorkomen worden dat deze ouderen in een schuldenproblematiek dreigen te komen en de mogelijkheid houden deel te nemen aan het maatschappelijke leven. Juist ouderen die met het stijgen van de leeftijd vaak steeds verder dreigen te vereenzamen, moeten erbij kunnen blijven! Gerichte en laagdrempelige informatie hierover naar de doelgroep is van het grootste belang.